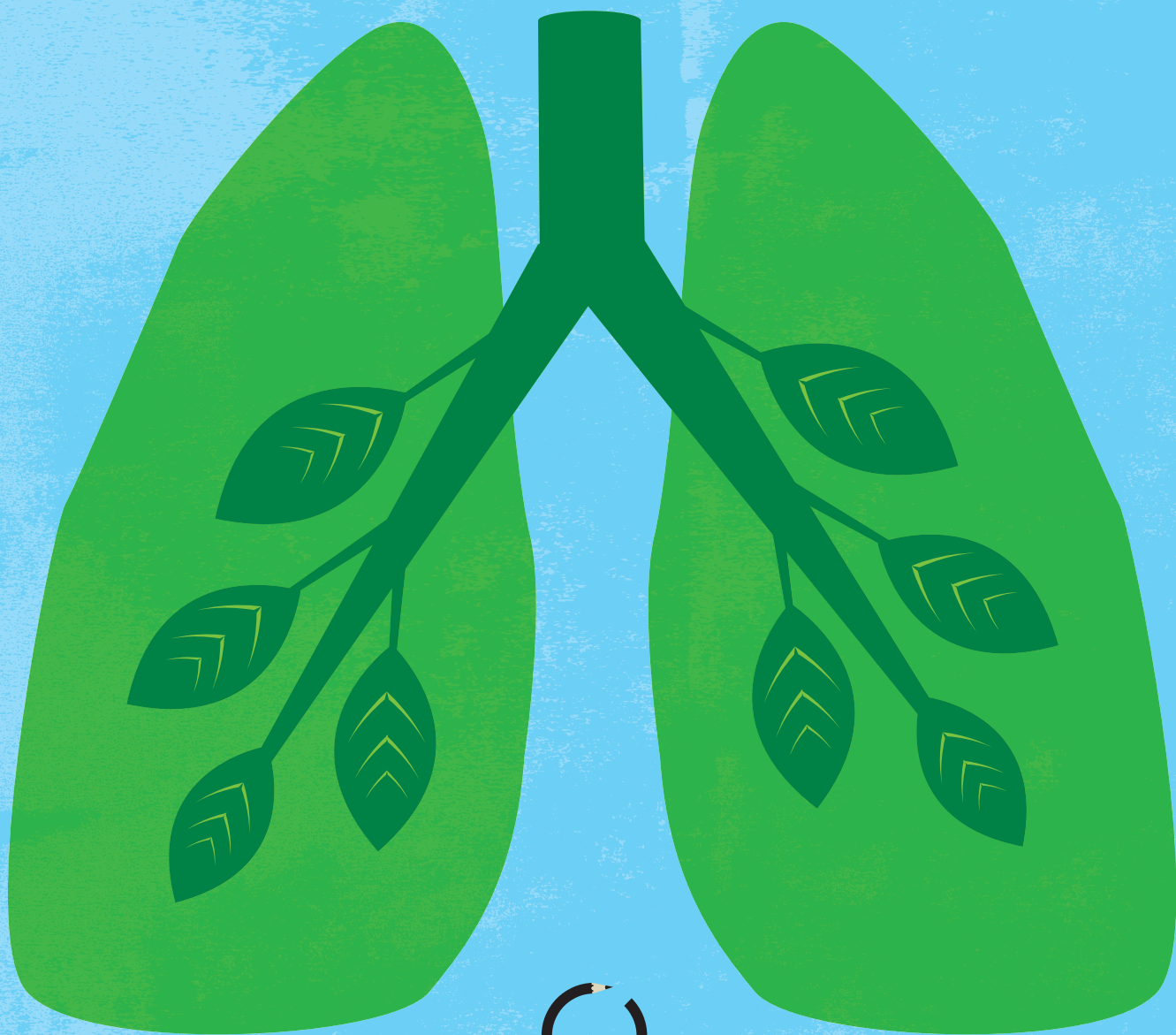

DEFENSEM EL MEDI AMBIENT

un món
a les teves mans

DEFENSEM EL MEDI AMBIENT: UNITAT DIDÀCTICA

INTRODUCCIÓ

La present unitat didàctica forma part del **projecte “Dies D”**, que s'emmarca dins de la proposta pedagògica de Entreculturas per a educar en Ciutadania Global: **“Un Món a les teves Mans”**. A través d'aquesta proposta, volem contribuir a la tasca de formar persones capaces de transformar el seu entorn com a part d'una ciutadania global activa i compromesa amb els reptes globals del nostre temps i el compliment de l'Agenda 2030 i els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

Els recursos educatius del projecte “Dies D” ens faciliten acostar-nos i aprendre sobre temàtiques relacionades amb els valors propis de la ciutadania global, promovent l'aprenentatge i el compromís actiu amb els nostres entorns educatius, comunitaris i ciutadans. En concret, aquesta unitat didàctica **proposa treballar sobre la defensa del medi ambient, amb l'objectiu de desenvolupar coneixements, valors i competències socials i ciutadanes per a cuidar i protegir el planeta en el qual vivim**. A més, la proposta convida al grup a reflexionar sobre la necessitat de promoure igualtat entre totes les persones per a construir un món sostenible i sa, i per a això aprendrem que la igualtat està a les nostres mans.

La unitat didàctica està composta per tres propostes didàctiques adaptades a diferents franges d'edat, **dissenyades per a treballar tant en l'àmbit formal com el no formal** amb grups de nenes, nens i joves de les següents edats:

- Primera franja d'edat: 5 a 8 anys.
- Segona franja d'edat: 9 a 12 anys.
- Tercera franja d'edat: 12 a 16 anys.

Cadascuna de les propostes didàctiques inclou els següents apartats:

- Objectius educatius.
- Materials necessaris.
- Mirem la imatge.
- Desenvolupament de l'activitat, amb una proposta final en la qual el grup realitzi una acció concreta per a defensar el medi ambient en el seu entorn.

Les activitats incloses en aquesta unitat didàctica no estan lligades a una única data o esdeveniment, sinó que poden **utilitzar-se en qualsevol context l'objectiu educatiu del qual sigui treballar amb grups la importància de cuidar i defensar el planeta** en els nostres entorns globals i locals. De manera orientativa, suggerim la següent relació de Dies Internacionals, que per les temàtiques que tracten poden constituir una bona oportunitat educativa per a utilitzar aquesta proposta didàctica. Aquests dies internacionals apareixen assenyalats en el calendari escolar, que al costat dels cartells i aquesta selecció d'unitats didàctiques, formen part del projecte Dies D:

- Dia Internacional per a la Reducció dels Desastres Naturals (13 d'octubre)
- Dia Mundial contra el Consumisme (28 de novembre)
- Dia Mundial de l'Educació Ambiental (26 de gener)
- Dia Mundial de la Naturalesa (3 de març)
- Dia Mundial de l'Aigua (22 de març)
- Dia Mundial de la Terra (22 d'abril)
- Dia del Comerç Just (11 de maig)
- Dia Mundial del Reciclatge (17 de maig)
- Dia Mundial de la Diversitat Biològica (22 de maig)
- Dia Mundial del Medi Ambient (5 de juny)
- Dia Mundial de la Lluita contra la Desertificació (17 de juny)

Aquestes unitats didàctiques estan alineades amb la promoció d'una ciutadania global compromesa amb la consecució de l'Agenda 2030 i els **Objectius de Desenvolupament Sostenible** (ODS). Concretament, aquesta unitat didàctica es vincula amb els següents ODS:

- **ODS 13:** Adoptar mesures i accions per a revertir el canvi climàtic i els seus efectes.
- **ODS 14:** Conservar els oceans, els mars i els recursos marins per al desenvolupament sostenible.
- **ODS 15:** Gestionar sosteniblement els boscos, lluitar contra la desertificació, detenir i invertir la degradació de les terres i detenir la pèrdua de biodiversitat.

UNITAT DIDÀCTICA: 5 A 8 ANYS

OBJECTIUS:

1. Prendre consciència del valor que tenen els elements de la naturalesa i del planeta.
2. Comprendre el paper que tenim a cuidar el medi ambient que ens envolta i en la resta del món.
3. Realitzar una acció de cura del medi ambient que puguem compartir amb la resta de l'entorn educatiu i comunitari.

MATERIALS:

- Gots compostables
- Terra i llavors
- Paper reciclat
- Llapis

MIREM LA IMATGE:

Mirem amb el grup el cartell que decora la portada d'aquesta unitat didàctica. Què veiem?

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

Comencem l'activitat preguntant al grup sobre què els agrada més del medi ambient:

- Quins tresors creieu que podem trobar en ell? Espècies, animals, arbres, boscos, plantes, etc.
- Què és el que més us crida l'atenció? Per què?

Després d'aquesta pluja d'idees, llegim una història sobre alguns dels tresors que té el nostre planeta Terra, titulada **"El viatge de Mek"**.

"La Mek era petita, gairebé invisible i aquell matí descansava en la branca d'un arbre, quan una ràfega forta de vent la va allunyar d'allí i la va portar pel cel.

Allà en les altures es va trobar amb un grup de cigonyes i es va preguntar: per ventura seré una cigonya? Però l'impuls del vent va portar a la Mek a una altra direcció diferent al que portaven les cigonyes.

Va arribar a un bosc frondós ple d'arbres, va sobrevolar el llit d'un curull riu i la Mek es va preguntar: per ventura seré aigua? Però novament el vent la va portar a un altre lloc.

La Mek va arribar a l'àrid desert, allí no hi havia aigua, a penes hi havia plantes, i mirant les dunes es va preguntar: per ventura seré un gra de sorra?

El vent la va allunyar d'allí, la va portar per altes muntanyes on feia molt de fred, i va començar a nevar. Admirada, Mek es va preguntar: per ventura seré un floc de neu?

No obstant això no podia parar, i una nova ràfega la va portar fins a la grisa ciutat. A la Mek li resultava lletja i poc amigable la ciutat. Apunto va estar de ficar-se en un túnel fosc, era la boca del metro. Quin esglai!

Afortunadament la Mek es va allunyar d'allí fins a un gran jardí on hi havia moltes flors i papallones, i es va preguntar: per ventura seré una papallona?

Però el vent, insistent, la va portar per les altures, a l'immens cel blau. Al poc temps es va omplir de grans núvols foscos i va començar a ploure. De sobte Mek es va veure atrapada en una gira de pluja que des del cel anava baixant a gran velocitat. Baixava, baixava, baixava... fins que va impactar en la terra i es va submergir molts centímetres sota la superfície del sòl.

La Mek, no es podia moure, no podia sortir d'allí, estava envoltada de terra i fosc. Tenia por i va pensar en totes les coses que podia haver estat: cigonya, aigua, gra de sorra, floc de neu, o papallona. Però ara estava allí atrapada. Va començar a plorar. En aquest moment, la terra, a qui les llàgrimes li mullaven, li va dir:

- No et preocupis, Mek. Joestic aquí per a protegir-te i també per a alimentar-te - i la va abraçar amb els seus braços de terra.

La fosc que estava escoltant va dir amb la seva veu greu:

- Mek, és normal que pugui donar-te una mica de por, però jo també et cuidaré. Confia en mi. I també la va abraçar. Sota l'abraçada de la terra i de la fosc Mek es va anar relaxant, i a poc a poc caient en un profund, profund somni.

Al cap del temps, la Mek va despertar, esperant que el vent la portés a un altre lloc. Però no es movia, ni podia volar per l'aire. Per què?, es preguntava. A poc a poc, va començar a adonar-se que notava el vent, i ja no estava a les fosques, sinó que sentia el sol i podia veure el camp que l'envoltava. En aquest moment va veure que un ocell voletejava sobre ella, com si li fes carícies, i altres animals la miraven admirats. Els arbres la miraven també i semblaven estar donant-li la benvinguda. I en aquest moment la Mek, es va adonar que s'havia transformat en un petit arbust que amb el temps i el pas de les estacions es convertiria en arbre. Va ser així com la Mek va trobar la seva llar formant part d'aquell gran bosc.”

Després de la lectura del conte, responem a les següents preguntes:

- Què era Mek?
- Amb quines criatures i paisatges es va trobant?
- Hi ha un moment del conte en què Mek té por, de què?
- Qui l'abraça?
- I quan es desperta, en què s'ha convertit?
- Quines coses creieu que va aprendre Mek durant el viatge?
- La terra va abraçar i va cuidar de Mek perquè creixés, creieu que nosaltres cuidem del planeta? creieu que alguna vegada no ho tractem bé?
- **Com pots tu cuidar el planeta i tot el que ens envolta?**

LA IGUALTAT ESTÀ A LES NOSTRES MANS, PER ON COMENCEM?

Després de recollir algunes de les seves idees sobre com podem cuidar del planeta, la persona dinamitzadora proposarà al grup que, per a cuidar a la Terra, i també per a cuidar-nos a nosaltres i nosaltres mateixos que vivim en ella, realitzarem una acció: **sembrarem llavors semblants a la Mek!**

En gots compostables o en petits planters, es portarà l'activitat a un espai on el grup pugui plantar una llavor per persona, les quals regaran i cuidaran per a observar com germinen i creixen. Per a

deixar un missatge **que animi a altres persones a sembrar, cuidar i protegir el medi ambient, cada participant pot escriure un compromís o desig en un paper reciclat petit, i plantar-lo al costat de la llavor per a complir-lo.** Una vegada que creixin les llavors, es pot suggerir a les nenes i nens que comparteixin amb altres grups o amb la comunitat el compromís que tenen amb Mek, amb la Terra i amb el nostre entorn natural. Només d'aquesta forma podrem **conviure amb cura i igualtat entre totes les persones i els éssers vius.**

UNITAT DIDÀCTICA: 9 A 12 ANYS

OBJECTIUS:

1. Reconèixer la importància de protegir la biodiversitat en el planeta que habitem.
2. Comprendre les conseqüències que té la sobreexplotació dels recursos naturals en el medi ambient.
3. Promoure la nostra capacitat com a defensores i defensors del medi ambient.

MATERIALS:

- Fitxa “El que la Terra ens dóna” (veure Annex 1)
- Cartolines
- Llapis, bolígrafs i pintures de colors

MIREM LA IMATGE:

Mirem amb el grup el cartell que decora la portada d'aquesta unitat didàctica. Què veiem?

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

Comencem l'activitat preguntant al grup:

- Quins tresors creieu que podem trobar en el medi ambient? Espècies, animals, arbres, boscos, plantes, etc.
- Què és el que més us crida l'atenció? Per què?

Després d'aquesta pluja d'idees, la persona que dinamitza o una persona voluntària, llegeix per a tot el grup el següent text:

“La Terra és la nostra major amiga i millor escola. Ens ofereix l'atmosfera per a respirar, l'aigua per a beure i els aliments per a menjar. Ens dóna milers de varietats de plantes, de les quals extraïem substàncies que ens curen i ens dóna el lloc per a fer la nostra llar. Des de l'inici, la humanitat ha gaudit del que la naturalesa li ofereix. És responsabilitat de tots i totes reconèixer la riquesa dels recursos naturals, cuidar de la Terra i la seva biodiversitat, i usar els seus fruits i recursos de manera sostenible, equitativa i en equilibri”.

Després de llegir el text, demanem al grup que es divideixin en 4 o 5 grups més petits. Per a crear aquests grups, usarem la dinàmica **“El que la Terra ens dóna” (veure Annex 1)**: es repartiran una sèrie de fitxes amb noms de fruites i verdures. Les fitxes es reparteixen a l'atzar i les i els participants hauran de buscar-se i reunir-se en grups que corresponguin a un mateix producte, que estarà nomenat de diferent forma segons la regió del planeta.

Una vegada formats els grups, cada grup posarà en comú els noms dels productes davant la resta del grup gran. Preguntarem: per què creieu que es diuen de diferent forma aquestes fruites i verdures? Podem comentar que depenent de la regió del planeta, diverses cultures nomenen i usen els fruits de la Terra de diferents formes, creant una relació única amb el medi ambient que les envolta.

A continuació, es llegeix el següent text:

“Més del 40% de les persones que viuen en el planeta depenen de l'agricultura, caça, pesca o silvicultura. Normalment pensem en això com a activitat econòmica, però també:

- És una forma de vida, una cultura, la relació de les persones amb la naturalesa.
- Si es realitza amb cura i sostenibilitat, ajuda a la conservació de la biodiversitat, a cuidar el sòl i l'aigua, i a protegir els boscos.
-

La vida a les nostres ciutats suposa en moltes ocasions la desconnexió amb les formes de vida prop de la naturalesa, oblidant sovint d'on vénen i el valuosos que són els recursos naturals que usem. A més, l'actual model de vida humana es basa en una explotació de recursos que no presa en compte que aquests són limitats i que necessiten ser cuidats i usats de forma sostenible per a poder mantenir la vida humana i la de la resta d'éssers vius. La sobreexplotació sense límit d'aquests recursos també deixa marques en els cicles i benestar de la Terra, portant a diverses conseqüències, com a boscos desboscats que difícilment es recuperen, espècies d'animals i plantes en perill d'extinció, reducció de la biodiversitat, contaminació de mars i aigües, i fins i tot la degradació de la terra en la qual viuen persones que es veuen forçades a migrar a altres regions.”

Per a aprofundir més sobre aquest tema, a continuació projectem el vídeo de la campanya “**La Terra és la nostra millor escola**”¹

En finalitzar el vídeo, preguntem al grup:

- Amb quin missatge clau us quedeu?
- Què creieu que ens ensenya la Terra?
- Com pot ajudar l'educació en la cura del medi ambient?

Per a completar aquesta reflexió, comentem al grup que és responsabilitat de totes i tots **valorar la riquesa dels recursos naturals, cuidar de la Terra i la seva biodiversitat en els nostres entorns locals i globals, i usar els seus fruits i recursos de manera sostenible, equitativa i en equilibri**. Com hem vist, en l'actualitat, en moltes regions del món, s'ha perdut el contacte directe amb la naturalesa, s'han modificat els ecosistemes i estem sobreexplotant els recursos naturals, afectant la salut humana i a la del planeta. La Terra i la vida en ella ens demanen per això que actuem cada dia, en cadascun dels nostres entorns, consumint de manera responsable i sostenible, donant prioritat a productes pròxims a les nostres comunitats per a reduir la petjada de carboni pels transports, i portant a la pràctica totes les accions possibles per a reduir el nostre impacte en el medi ambient.

Per a investigar més sobre la cura dels recursos naturals i el nostre consum d'ells, cada grup format al principi, reflexionarà sobre el que coneix sobre l'aliment que els ha tocat:

- On es produeix? Qui ho produeix?
- Com arriba a les nostres cases? Des d'on?
- **Quin impacte té la nostra forma de consumir aquest producte per al medi ambient?**

Proposem llavors que cada grup investigui el **calendari agrícola de la seva localitat** per a veure quins productes autòctons coneixen i consumeixen habitualment en les diferents estacions de l'any. D'aquesta forma també podrem veure que molts dels productes que consumim vénen d'altres regions del món, i reflexionar sobre les conseqüències i l'impacte en el medi ambient que pot tenir aquesta forma de consum. Cada grup pot presentar de manera creativa la recerca sobre els productes locals que hagin fet, a través d'un cartell, mural, dibuix o cançó. Una vegada els grups hagin acabat les seves propostes i recerques, es compartiran en el grup gran.

---

¹ “La Terra és la nostra millor escola” <https://www.youtube.com/watch?v=hpMwR6nVACA>

LA IGUALTAT ESTÀ A LES NOSTRES MANS, PER ON COMENCEM?

Per a acabar amb una acció concreta de cura i defensa del medi ambient, comptem al grup que tenen el desafiament de construir en conjunt un gran calendari agrícola amb els diferents mesos de l'any que pugui servir per a comunicar a la resta de la ciutadania el següent missatge: **“Defensem la Terra i tots els éssers vius que convivim en ella.”**

Com a exemple per a inspirar-se i informar-se, recomanem explorar la proposta de **calendari educatiu agrícola que realitzen en el Col·legi Pukllasunchis de Cusco, al Perú.**² El grup pot realitzar el seu propi calendari amb els materials reciclats que decideixin, en un mural o en una escultura, que inclogui els 12 mesos de l'any, les seves diferents estacions, i els diversos productes locals i/o d'altres regions que hagin investigat en l'activitat anterior. Perquè la seva recerca i missatge arribi a més persones, poden compartir els seus calendaris agrícoles amb la resta del seu centre educatiu i entorn comunitari. D'aquesta forma, estaran mostrant el valor que té tot el que consumim de la Terra a nivell local i global, i l'urgent que és cuidar-la perquè totes les persones i ecosistemes puguin viure en igualtat, equilibri i benestar.

---

² “Projecte de calendari agro-acadèmic-festiu del Col·legi Pukllasunchis del Cusco” https://tarea.org.pe/wp-content/uploads/2016/04/Tarea90_58_Alain_Dlugosz.pdf

UNITAT DIDÀCTICA: 12 A 16 ANYS

OBJECTIUS:

1. Desenvolupar una posició crítica i participativa respecte al nostre model de consum, la relació amb la naturalesa i la utilització sostenible dels recursos naturals.
2. Aprendre sobre el paper de les dones, joves i comunitats al voltant del món en la defensa del medi ambient.
3. Promoure accions de mobilització i incidència per la cura del medi ambient en els nostres entorns educatius i comunitaris.

MATERIALS:

- Projector amb ordinador i àudio per a vídeo
- Folis
- Llapis i bolígrafs

MIREM LA IMATGE:

Mirem amb el grup el cartell que decora la portada d'aquesta unitat didàctica. Què veiem?

DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT:

Comencem l'activitat preguntant al grup sobre què els agrada més del medi ambient:

- Què és el que més valoreu de la naturalesa i el planeta Terra en el qual vivim?
- Què és el que més us crida l'atenció? Per què?

Després d'aquesta pluja d'idees, la persona que dinamitza o una persona voluntària, llegeix per a tot el grup el següent text:

“En l'actualitat, en moltes regions del món, s'ha perdut el contacte directe amb la naturalesa, s'han modificat els ecosistemes i a vegades això ha afectat greument la salut humana i a l'equilibri del planeta. Però també estem veient que, al voltant del món, moltes comunitats indígenes, pageses, i fins i tot mobilitzacions de joves a nivell internacional com està ocorrent amb #FridaysForFuture i Greta Thunberg, estan sent defensores i defensors del medi ambient per a revertir aquesta situació urgent de canvi.”

Per a aprendre sobre alguns exemples en els quals milers de persones estan defensant la Terra, i de l'important que és relacionar-nos amb ella en respecte, cura i igualtat, a continuació es visualitzaran els vídeos de diversos casos concrets:

EXEMPLE 1: Testimoniatge del poble indígena brasiler Guajajar Tenehar.³

EXEMPLE 2: Testimoniatge de Yesenia Ortiz, Guardiana Ambiental⁴ i vídeo de “Guardians Ambientals” d'El Salvador.⁵

---

³ “La Terra ens sustenta i ens dóna aliment”. Survival International.
<https://www.youtube.com/watch?v=OvNuDqtPcfQ>

EXEMPLE 3: Testimoniatge del moviment juvenil a Madrid #FridaysForFuture.⁶

Després de visualitzar aquests exemples, plantegem al grup les següents preguntes:

- Quines conseqüències té en el medi ambient l'actual model de producció, extracció i consum sense límits de recursos?
- Coneixeu maneres de producció que respectin la Terra i cuidin del medi ambient?
- Com podem col·laborar perquè hi hagi més maneres de producció que respectin la Terra, la biodiversitat i les comunitats que viuen en zones rurals?
- Quin paper poden tenir les i els joves en la defensa del medi ambient?

Passem llavors a esmentar que les dones han tingut i tenen un paper fonamental en el desenvolupament rural i la producció d'aliments, representant gran part de la mà d'obra agrícola de tot el món. No obstant això, també són les dones i les nenes, les que més es veuen afectades amb els canvis del clima i la degradació de les terres per causa del nostre model de consum, els quals estan forçant a migrar de les seves llars a milions de persones a tot el món.

En tot això, el paper de la dona en defensa del medi ambient ha resultat clau durant la Història per a conscienciar sobre la urgència de protegir la naturalesa, els recursos limitats, i els models de vida sostenibles i respectuosos amb el medi ambient.

Proposem llavors al grup a explorar la història d'algunes dones que han lluitat, investigat i sensibilitzat sobre la importància de defensar el medi ambient i relacionar-se d'una manera equilibrada, sostenible i equitativa amb la naturalesa, els recursos que ens ofereix, i tots els éssers vius que convivim en ella.

Aquestes són les dones defensores del medi ambient que suggerim que investiguin per grups:

- Wangari Maathai
- Vandana Shiva
- Berta Càceres
- Jane Goodall
- Greta Thunberg

Per a comptar amb una guia de recollida d'informació sobre el treball d'aquestes dones, poden usar les següents preguntes:

- On i quan va néixer?
- En quin àmbit va treballar?
- Quines són les seves accions destacables en la defensa del medi ambient?

Per a finalitzar, cada grup anirà presentant a la defensora del medi ambient que hagin investigat.

- Què és el que més ens crida l'atenció de les seves accions?
- Nosaltres i nosaltres, podem ser també defensores i defensors del medi ambient? De quines maneres?

---

⁴ "Mujeres que defienden el medio ambiente". Fundación Entreculturas.

<https://www.youtube.com/watch?v=qTGgIrxGp24&feature=youtu.be&fbclid=IwAR1StdS6jdgMQBzLX0XhNWvWUEn-ymuJiogM37TIINC6TsmCqWwyg3W3YG8>

⁵ "Guardianes ambientales El Salvador". Fundación Entreculturas.

<https://www.youtube.com/watch?v=XwOF67pUCJ8>

⁶ "Rosalía nos habla de FridaysForFuture". Fundación Entreculturas.

<https://www.youtube.com/watch?v=80o8i0paxrA>

LA IGUALTAT ESTÀ A LES NOSTRES MANS, PER ON COMENCEM?

Per a poder incidir en el nostre entorn i proposar accions concretes com a ciutadanes i ciutadans globals que defensen el medi ambient, proposem el següent al grup: semblança al Dia de la Pachamama que celebren el mes d'agost en moltes regions a Amèrica Llatina, podem decidir sobre nostre propi Dia de la Terra i el Medi Ambient (que pot ser un dels propis Dies Internacionals esmentats en aquesta unitat didàctica). Per a celebrar aquest dia, podem realitzar tres accions concretes:

1. Preparar una petita **campanya de sensibilització** en el nostre entorn, centre educatiu o barri, dissenyant una sèrie de cartells amb dibuixos o missatges que inspirin a conscienciar sobre la necessitat i el dret que tenim de viure en un planeta sostenible, igualitari i sa. Es poden usar cites que hagin dit algunes de les dones defensores del medi ambient que hem investigat, o inspirar-se en les mobilitzacions juvenils que estan ocorrent actualment amb #FridaysForFuture.
2. Organitzar una **acció de mobilització** en la qual ajuntem a famílies, joves, i persones del nostre entorn en un espai ampli. En aquesta acció podem llegir algun text inspirador d'alguna de les dones defensores del medi ambient que hem investigat, i escriure missatges de compromís amb la cura de la Terra per a després enterrar-los o sembrar-los amb llavors en algun espai exterior després de compartir la seva lectura, com a símbol de defensa del medi ambient.
3. Realitzar una **acció d'incidència**, escrivint de manera participativa un manifest o text de posicionament en el qual detallem els nostres compromisos com a ciutadania global amb el medi ambient, i les peticions de canvi que volem fer arribar al nostre centre educatiu, Ajuntament o comunitat pròxima per a cuidar les zones verdes, el consum de recursos, o els espais de naturalesa locals, entre altres.

ANNEXOS

ANNEX 1.

Dinàmica “El que la terra ens dóna”⁷

Fitxes per a retallar cada grup de fruita o verdura en 4 quadrats:

Alvocat(Espanya)	Avocado (Italia)
Palta (Argentina)	Abacate (Brasil)

Mongetes (Espanya)	Frijoles (Mèxic)
Porotos (Argentina)	Caraotas (Venezuela)

Carbassó(Espanya)	Calabacita (Mèxic)
Zapallito (Perú)	Guicoy (Guatemala)

Maduixa(Espanya)	Frutilla (Chile)
Fragola (Italia)	Morango (Brasil)

Pèsols(Espanya)	Chicharos (Mèxic)
Arvejas (Perú)	Ervila (Brasil)

Plàtan(Espanya)	Banana (Argentina)
Cambur (Venezuela)	Guineo (Ecuador)

⁷ <http://www.lahuertinadetoni.es/distintos-nombres-de-verduras-y-hortalizas-segun-pais/>

CRÉDITS

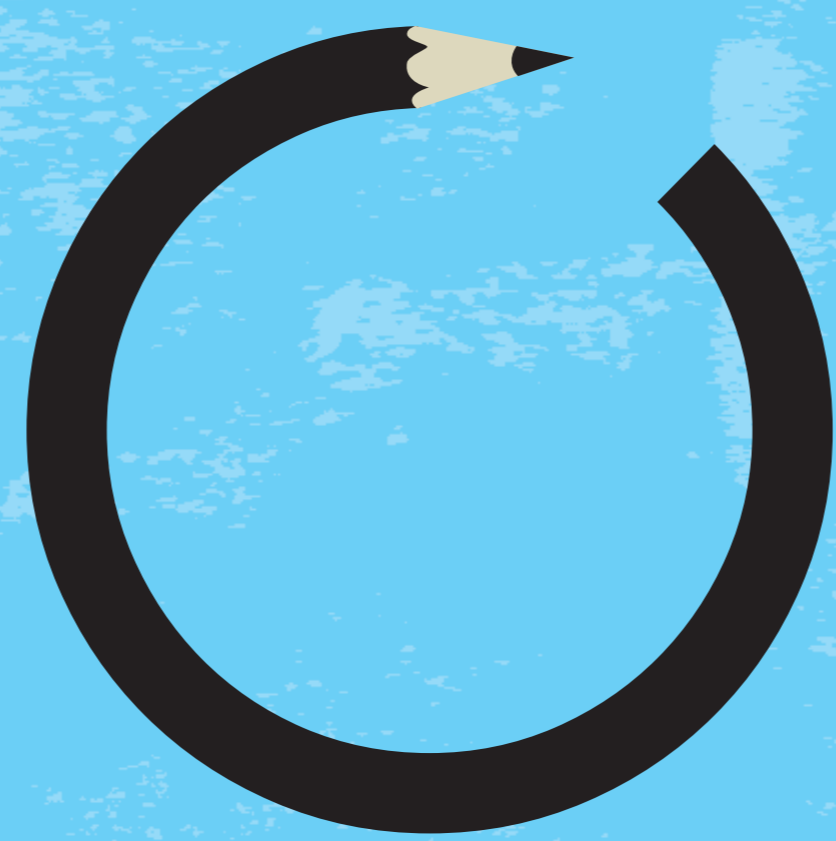
Coordinació: Clara Maeztu y Veda Krüger.

Autoria: Encarna Durán y Davinia De Ramón.

Col·laboració: Alberto Medina, Raquel Llanos, Javiera Oñate, y Raquel Alonso.

Direcció d'Art i Disseny Gràfic: Maribel Vázquez.

Edició: Fundación Entreculturas.

un mundo
en tus manos

